

Remissvar gällande Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. HSN/576/2019

Region Jämtland Härjedalen har erbjudits att senast den 28 juni 2019 lämna synpunkter på förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, med tillhörande konsekvensbeskrivning, om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Bakgrund

Placerade barn och unga är en grupp med hög förekomst av ohälsa. Med anledning av den nya lagstiftningen om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet inledde Socialstyrelsen under 2018 ett arbete med att undersöka behovet av föreskrifter och allmänna råd.

Det saknas statistik över hur många hälsoundersökningar som genomförts de senaste åren, men en kartläggning som genomfördes av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, år 2017 visade att endast 25 % av de barn som var placerade enligt SoL genomgick en hälsoundersökning. Andelen var högre när det avsåg placeringar med stöd av LVU. För 19 % av barnen saknades det helt information om de hade genomgått en hälsoundersökning eller inte. Endast ca 10 % av barnen i båda grupperna hade fått sin tandhälsa undersökt.

SKL:s kartläggning visade på ett behov av fortsatt implementering av överenskommelserna mellan kommuner och landsting/regioner. Kartläggningen visade att socialtjänsten i många fall anser att det är svårt att nå olika vårdgivare och att hanteringen ofta är svår och tidskrävande. Kunskapen om möjligheten att begära hälsoundersökning i anslutning till en placering finns inte heller alltid. Man beskrev ett behov av ett förtydligande av vad en hälsoundersökning ska innehålla. Det beskrevs också ett behov av tydliga utlåtanden om vilken eventuell ohälsa och vilka vårdbehov det enskilda barnet har. Resultatet från

hälsundersökningarna är värdefulla i planeringen och genomförandet av placeringen.

Socialstyrelsen har haft olika kontakter med olika landsting/regioner och personal som genomför hälsundersökningar. Det har då framkommit att det finns ett behov av styrning kring innehållet i hälsundersökningen, vad den ska omfatta och hur den ska genomföras. Vid dessa kontakter har det även lyfts ett behov av att undersökningarna görs på vissa utvalda ställen så att relevant kompetens byggs upp. Vidare har det framförts önskemål om att tillräckligt med tid ska avsättas vid dessa undersökningar och att den psykiska hälsan särskilt uppmärksammas. Det belyses att det kan vara svårt att skilja på symtom på trauma och symtom på funktionsnedsättningar.

Författningsförslaget.

Författningen avser att närmare precisera vad en hälsundersökning ska innehålla. Regelverket omfattar alla vårdgivare som utför denna typ av hälsundersökningar. Det är landstingen, numera regionerna, som avgör på vilket sätt de vill organisera genomförandet av hälsundersökningarna. Författningsförslaget anger att syftet med hälsundersökningen är att den ska ge ett underlag för en medicinsk bedömning av barnets eller den unges behov av hälso- och sjukvård eller tandvård. Syftet är också att ge underlag för socialnämndens planering och uppföljning av vården. Resultatet av undersökningen kan även användas av hälso- och sjukvården i de fortsatta kontakterna med barnet eller den unge.

Det tydliggörs i förslaget att hälsundersökning ska omfatta fysisk, psykisk och oral hälsa. Undersökningen ska även vara sådan att tecken på fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning kan uppmärksammas.

Region Jämtland Härjedalens synpunkter.

Region Jämtland Härjedalen anser att det är ett mycket bra innehåll i författningsförslaget. Det här handlar om individer som hör till de mest utsatta i samhället med en större somatisk och psykisk sjuklighet än genomsnittsbefolkningen, inte sällan med en sjuklighet som förblir oupptäckt under alltför lång tid. Det är därför mycket angeläget att man styr upp undersökningarna av dessa barn i samband med placering. Inte minst viktigt är det att den orala hälsan tydliggörs i förslaget.

Det som saknas i författningsförslaget är en tydligare beskrivning av kraven på kompetens hos den personal som utför hälsundersökningarna. Inte nödvändigtvis definierat per yrkeskategori utan snarare övergripande krav på en kontinuerlig

fortbildning. Det finns goda exempel i landet där man ger återkommande och riktad undervisning för den personal som arbetar med dessa hälsoundersökningar. Man bör också trycka mer på att dessa undersökningar om möjligt bör göras på utvalda enheter där man har och bygger upp kunskap kring den här typen av undersökningar.

Vidare saknas det i författningsförslaget en tydlig anmodan att förmedla information från hälsoundersökningen till de enheter som står för den rutinmässiga hälsouppföljningen, nämligen BVC och Elevhälsovården. Just dessa barn och unga har extra stora behov av att BVC och Elevhälsan är naturliga och informerade samarbetspartners.

Urban Tirén
Regionöverläkare
Region Jämtland Härjedalen